

Brüssel, 15.7.2020
COM(2020) 313 final

KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE

Hea maksuhaldustava ELis ja mujal

1. SISSEJUHATUS

Õiglase maksustamine on ELi sotsiaalse ja majandusliku mudeli ning selle jätkusuutlikkuse jaoks keske tähtsusega. See on oluline jätkusuutlike tulude, konkurentsivõimelise ettevõtluskeskkonna ja üldise maksumaksjate moraali seisukohast. Väga oluline on saavutada mõned ELi põhieesmärgid, sealhulgas õiglase ühiskond, tugev jätkusuutlike tuludega ühtne turg, võrdsed võimalused kõigile ettevõtjatele ja stabiilne majandus, mis põhineb majanduskasvul, töökohtadel ja investeringutel. Seetõttu on komisjoni president von der Leyen rõhutanud, et õiglase maksusüsteem, kus igaüks maksab oma õiglase osa, on üks komisjoni prioriteete. Pidades silmas maailmamajanduse taastumist, on partnerriikide jaoks samavõrra oluline, et majanduse taastumist toetaks riigisiseste ressursside kasutuselevõtmine, mille keskmes on toimiv maksusüsteem. See aitab tegeleda COVID-19 kriisi sotsiaal-majanduslike tagajärgedega.

Euroopa Parlament¹ on samuti korduvalt nõudnud ELi meetmeid kahjuliku maksukonkurentsi ja agressiivse maksuplaneerimise tõkestamiseks, maksuparadiiside vastu võitlemiseks, õiglasemaks ja tulemuslikumaks maksustamiseks ning rahapesu ohu vähendamiseks. Järgmistel kuudel ja aastatel on õiglase maksustamise tegevuskava veelgi olulisem, sest EL teeb tööd COVID-19 kriisi tagajärgedest taastumiseks ning rohe- ja digiülemineku kiirendamiseks. See on äärmiselt oluline stabiilsete avaliku sektori tulude, hea ettevõtluskeskkonna ja avalikesse teenustesse investeerimise, turutõrgete kõrvaldamise ning säästvaks tarbimiseks õigete hinnasignaalide saatmise seisukohast, mis aitab sillutada teed kiirele ja jätkusuutlikule taastumisele kogu ELis ja mujal, nagu on rõhutatud komisjoni hiljutises teatises „Euroopa võimalus: parandame vead ja teeme ettevalmistusi järgmise põlvkonna jaoks“².

Hea maksuhaldustava on õiglase maksustamise alus. Üldiselt hõlmab hea maksuhaldustava maksustamise läbipaistvust, õiglast maksukonkurentsi, kahjulike maksumeetmete puudumist ja rahvusvaheliselt kokkulepitud standardite kohaldamist. Viimastel aastatel on ELi ja rahvusvahelisel tasandil võetud märkimisväärsed meetmeid nende põhimõtete tugevdamiseks ja nende järgimise tagamiseks.

Komisjon on välja töötanud ambitsioonika tegevuskava, et parandada head maksuhaldustava ning vähendada otsustavalt maksukuritarvitusi ELis ja mujal. Selle tulemusena on liikmesriikidel nüüd olemas tugev maksustamise läbipaistvuse raamistik, ühised maksustamise vältimise vastased meetmed ja uus mehhanism maksuvaidluste lahendamiseks. Juriidiliste isikute ja õiguslike üksuste suhtes kohaldatavad rangemad läbipaistvusnõuded on vähendanud maksudest kõrvalehoidmiseks tehtavate väärkasutuste ohtu. Maksukuriteod on lisatud rahapesu eelkuritegude hulka ning kõigi maksuküsimustes nõu või abi pakkuvate

¹ TAXE-komisjoni 25. novembri 2015. aasta resolutsioon maksualaste siduvate eelotsuste ja samasuguse iseloomuga või mõjuga meetmete kohta, TAX2-komisjoni 6. juuli 2016. aasta resolutsioon maksualaste siduvate eelotsuste ja samasuguse iseloomuga või mõjuga meetmete kohta, PANA-komisjoni 13. detsembri 2017. aasta soovitus rahapesu, maksustamise vältimist ja maksudest kõrvalehoidumist käsitleva uurimise järel, TAX3-komisjoni 26. märtsi 2019. aasta resolutsioon finantskuritegude, maksudest kõrvalehoidumise ja maksustamise vältimise kohta.

² COM(2020) 456 final.

spetsialistide suhtes kehtib nüüd ELi rahapesu ja terrorismi rahastamise vastase võitlusega seotud kohustus vähendada kurjategijate võimalusi nende ebaseadusliku tulu pesemiseks. Riigiabi juhtumite ja Euroopa poolaasta soovitude kaudu on komisjon tõstatanud kahjustava konkurentsi probleemi ja juhtinud tähelepanu ebaausatele maksutavadele. Lisaks jätkavad liikmesriigid üksteise maksukordade vastastikust hindamist äriühingute maksustamise käitumisjuhendi alusel, et tagada nende vastavus õiglase maksukonkurentsi põhimõtetele.

Samal ajal on EL teinud tööd selle nimel, et edendada paremat maksuhaldustava ka rahvusvahelisel tasandil. EL on tugevalt toetanud OECD tööd maksustamise läbipaistvuse ning maksubaasi kahanemise ja kasumi ümberpaigutamise valdkonnas ning olnud eeskujuks kogu maailmas, integreerides uued üleilmsed normid ELi õigusesse. Paljudel ELi tasandil rakendatud uutel algatustel on väliselement – sealhulgas riikide lõikes aruandlus, ühised hübriidseid ebakõlasid käsitlevad eeskirjad ja maksunõustajatele esitatavad nõuded maksuplaneerimiskavade teatamiseks. Lisaks aitab EL digimajanduse õiglase maksustamise alase töö käivitamisega anda uut hoogu seda küsimust käsitlevatele rahvusvahelistele aruteludele.

Komisjoni 2016. aasta tõhusa maksustamise välisstrateegias³ esitati ELi ühtne ja terviklik lähenemisviis, et edendada kogu maailmas head maksuhaldustava ja teha maksuküsimustes koostööd oma rahvusvaheliste partneritega. Välisstrateegia peamine eesmärk oli tugevdada koostööd kolmandate riikidega hea maksuhaldustava küsimustes kahepoolsete lepingute klauslite kaudu, toetada arenguriike maksuküsimustes ja võtta meetmeid, et vältida ELi maksupoliitika negatiivset ülekanduvat mõju. Strateegiaga võeti siiski kasutusele ka uus vahend – ELi loetellu kandmise menetlus, et julgustada ELi rahvusvahelisi partnereid järgima kokkulepitud hea maksuhaldustava standardeid.

Kõik need algatused on aidanud kaasa õiglasema maksukeskkonna loomisele ELis ja mujal. Siiski kerkivad jätkuvalt esile uued probleemid ning ELi vahendid õiglase maksukonkurentsi reguleerimiseks ja kahjulike maksutavade ärahoidmiseks nii ELis kui ka väljaspool seda peavad nendega sammu pidama. Üleilmastumine, digiüleminek ja tänapäevased ärimudelid loovad uusi piiranguid maksukonkurentstile ja uusi võimalusi agressiivseks maksuplaneerimiseks. ELi hea maksuhaldustava tegevuskava peab jätkuvalt edasi arenema, et vältida kahju liikmesriikide ja ELi eelarvele ning tagada, et ELi kodanikud ja ettevõtjad saaksid ka tulevikus tugineda õiglasele ja tulemuslikule maksustamisele.

Käesolev teatis on osa ELi majanduse taastamist toetavast õiglase ja lihtsa maksustamise maksupaketist, mis sisaldab teatist tegevuskava kohta, milles esitatakse mitmed tulevased algatused otsese ja kaudse maksustamise valdkonnas seoses maksupettuste vastase võitluse ja maksukordade lihtsustamisega,⁴ ning seadusandlikku ettepanekut⁵ halduskoostöö direktiivi⁶ muutmiseks.

³ COM(2016) 24 final.

⁴ COM(2020) 312 final.

⁵ COM(2020) 314 final.

⁶ Nõukogu 15. veebruari 2011. aasta direktiiv 2011/16/EL maksustamisalase halduskoostöö kohta (ELT L 64, 11.3.2011, lk 1).

Edasised meetmed tagavad, et ELi maksuõigus on kooskõlas tänapäevase majandusega ja kohandatud äriühingu tulumaksu reformi rahvusvahelise arenguga. Nende meetmete täiendamiseks keskendutakse teatistes peamiselt pehme õiguse meetmetele ja välistegevusele, võttes arvesse seniseid kogemusi ja tehes kindlaks selles valdkonnas vajalikud muudatused. Selle põhjal määratakse teatistes kindlaks lähiaastate prioriteetsed tegevusvaldkonnad, et tõhustada hea maksuhaldustava standardeid ja tagada õiglane maksustamine.

2. ÄRIÜHINGUTE MAKSUSTAMISE KÄITUMISJUHENDI REFORM

Äriühingute maksustamise käitumisjuhend (edaspidi „juhend“) on alates selle koostamisest 1997. aastal olnud ELi peamine vahend kahjuliku maksukonkurentsi ärahoidmiseks. See lähtub eeldusest, et kuigi riikidevaheline maksukonkurentsi ei ole iseenesest problemaatiline, on vaja ühiseid põhimõtteid selle kohta, mil määral saavad riigid kasutada oma maksukordi ja -poliitikat ettevõtjate ja kasumi ligimeelitamiseks. See on eriti oluline ühtsel turul, kus aluslepingust tulenevad vabadused suurendavad kasumi ja investeeringute liikuvust.

Juhend on pehme õiguse allikas, mis toimib liikmesriikide vastastikuste eksperdihinnangute ja vastastikuse surve alusel. Selles on kehtestatud õiglase maksukonkurentsi põhimõtted ja seda kasutatakse selleks, et teha kindlaks, kas maksukord on kahjulik või mitte. Liikmesriikide kõrgetasemelistest esindajatest koosnev käitumisjuhendi töörühm teeb järelevalvet selle üle, kuidas liikmesriigid juhendit järgivad. Töörühm hindab liikmesriikide maksumeetmeid ja teeb kindlaks, kas need on kahjulikud, ning tugineb seda tehes komisjoni tehnilisele analüüsile. Kui leitakse, et maksumeede on kahjulik, peab asjaomane liikmesriik seda muutma või selle tühistama. Alates juhendi kehtestamisest on ELis hinnatud üle 400 maksukorra ja ligikaudu 100 neist leiti olevat kahjulikud.

Lisaks juhendiga seotud saavutustele ELis on see viimastel aastatel avaldanud märkimisväärset mõju ka üleilmsele maksukeskkonnale. Seda seetõttu, et see on olnud aluseks kolmandate riikide hindamisel maksualast koostööd mittetegevate maksujurisdiktsioonide ELi loetelu kontekstis (vt allpool punkt 2). Juhendi keskne roll ELi loetellu kandmise menetluses rõhutab juhendi tähtsust kahjuliku maksukonkurentsi vastu võitlemise ja hea maksuhaldustava põhimõtete laialdase edendamise vahendina.

Juhendiga saavutatust hoolimata on samas selge, et seda on vaja reformida ja ajakohastada. Maksukonkurentsi olemus ja vorm on viimase kahe aastakümne jooksul palju muutunud ning juhendit ei ole uute probleemide lahendamiseks edasi arendatud. Üleilmastumine, digiüleminek, hargmaiste ettevõtjate kasvav roll maailmamajanduses, immateriaalse vara suurem tähtsus ja ettevõtlustõkete vähendamine on kõik suurendanud riikidele avalduvat survet kasutada maksustamist välisinvesteeringute pärast konkureerimiseks. See on tinginud maksukonkurentsi süvenemise ja muutumise, pannes proovile õigluse parameetrid. Sellega seoses on nii liikmesriigid kui ka Euroopa Parlament seadnud kahtluse alla juhendi suutlikkuse võidelda kahjuliku maksukonkurentsi tänapäevaste vormide vastu. Juhendi tulemuslikkust tuleks oluliselt suurendada, võttes arvesse eespool kirjeldatud praegust olukorda.

2 a) Reformi ajastamine maksimaalse mõju saavutamiseks

Juhendi reformi ajastust tuleb hoolikalt kaaluda, et tagada võimalikult ulatuslik ja tõhus tulemus. OECD juhivad käimasolevad rahvusvahelised arutelud äriühingute maksustamise reformi üle võivad tulevikus oluliselt mõjutada maksukonkurentsi lubatud piire. Juhul kui minimaalsest tegelikust maksustamisest saab üleilmne standard, kehtestatakse uus alammäär sellele, kui palju saavad riigid vähendada oma maksumäärasid välisettevõtjate ja -investeeringute ligimeelitamiseks. On selge, et see tuleb reformitud käitumisjuhendi raames integreerida ELi õiglase maksukonkurentsi meetmetesse. Samas kui üleilmsel tasandil minimaalse maksustamise osas konsensus puudub, tuleb see mõiste lisada juhendisse ELi standardina, et ajakohastada ja selgitada kahjuliku maksukonkurentsi mõistet ning tagada, et kõik ettevõtjad maksavad oma õiglase maksusumma, kui nad teenivad ühtsel turul kasumit.

2 b) Juhendi kohaldamisala ja kriteeriumide läbivaatamine

Vahepeal saab aga juhendi tulevase reformi kontekstis mitmeid küsimusi juba käsitleda.

Kõigepealt tuleks juhendi kohaldamisala laiendada, et see hõlmaks kõiki meetmeid, mis ohustavad õiglast maksukonkurentsi. Kohaldamisala määratlust tuleks muuta, et hõlmata täiendavaid maksukordade liike ja äriühingu tulumaksu riiklike süsteemide üldisi aspekte ning muid asjakohaseid makse peale äriühingu tulumaksu. Juhendi praeguse kohaldamisala järgi on praegu liiga palju kahjulike maksukordade liike, mida ei saa hinnata. Näiteks käsitletakse juhendis üksnes teatavaid maksumeetmeid ja -kordi. Samas kasutavad riigid maksukonkurentsis osalemiseks üha enam oma maksusüsteemide üldisi struktuure, näiteks kehtestades konkreetsed maksuresidentsuse eeskirjad, mis võivad kaasa tuua välistulu topelt maksustamata jätmise või maksuvabastuse, mis võib soodustada kahjulikke maksutavasid ilma asjakohaste kaitsemeetmeteta. Lisaks ei hõlma juhend kodakondsusel põhinevaid eriskeeme ega -meetmeid välismaal elavate või jõukate isikute ligimeelitamiseks, ehkki need on sageli nii-öelda tagauks teistest riikidest pärit ettevõtjate ja investeeringute ebaausaks ligimeelitamiseks. OECD hiljutistest uuringutest⁷ nähtub ka, et kodakondsusel põhinevaid skeeme võidakse kasutada maksustamise läbipaistvuse eeskirjade vältimiseks. Seepärast on juhendi reformimisel oluline analüüsida selliste kodakondsusskeemide nagu kuldsete viisade kasutamist.

Juhendit tuleks samuti ajakohastada, et tagada kõigi väga madalate maksumäärade juhtumite uurimine nii ELis kui ka väljaspool seda. EL juba nõuab, et nullmaksumääraga või maksuvabad kolmandad riigid rakendaksid rangeid majandusliku sisu ja läbipaistvuse standardeid, et vältida nende riikide kandmist ELi loetellu. Need nõuded tuleks ametlikult juhendisse integreerida, et tagada täielik sidusus ELis kohaldatavate kriteeriumide ja kolmandate riikide suhtes kohaldatavate kriteeriumide vahel.

2 c) Juhendi juhtimise parandamine

⁷ <https://www.oecd.org/tax/automatic-exchange/crs-implementation-and-assistance/residence-citizenship-by-investment/>

Juhendi reformi puhul tuleks arvesse võtta ka seda, kuidas seda saaks läbipaistvamalt ja tulemuslikumalt kohaldada. Kuigi juhendi tööühma juhtimine on viimastel aastatel mõnevõrra paranenud, on veel arenguruumi. Juhendi tööühm võiks teha oma vastaval veebisaidil üldsusele kättesaadavaks rohkem teavet ning teavitada üldsust ja sidusrühmi oma töö vahe-eesmärkidest. Samuti võiks tööühm võtta kasutusele kvalifitseeritud häälteenamusega hääletamise, et kiirendada otsuste tegemist, ning kaaluda võimalust, et liikmesriikidele, kes ei täida rühma otsuseid õigel ajal, kaasnevad tegelikud tagajärjed.

Komisjon kutsub liikmesriike üles alustama arutelu punkti 1 alapunktide a–c kohaste ettepanekute üle juhendi põhjalikuks reformimiseks, oodates samal ajal rahvusvaheliste maksuarutelude tulemusi (OECD töökava kohaselt peaks aasta lõpuks olema piisavalt selge, milline on maksureformi alase rahvusvahelise töö tulemus). Komisjon töötab koos liikmesriikidega välja konkreetse kava juhendi reformimiseks, et see sobiks paremini maksukonkurentsi tänapäevaste probleemide lahendamiseks nii ELis kui ka mujal maailmas.

3. MAKSUALAST KOOSTÖÖD MITTETEGEVATE JURISDIKTSIOONIDE ELI LOETELU LÄBIVAATAMINE

Kuigi juhend töötati algselt välja ELi-sisese maksukonkurentsi reguleerimise vahendina, on selle fookust viimasel ajal laiendatud, et käsitleda ka selle poliitikavaldkonna välismöödet. Juhendis kehtestatud õiglase maksukonkurentsi põhimõtted kuuluvad kriteeriumide hulka, mida kasutatakse kolmandate riikide hindamiseks ELi loetellu kandmise menetluses. Eesmärk on parandada üleilmse maksuhalduse olukorda, tagada võrdsed tingimused rahvusvahelisel tasandil ja toetada kolmandate riikide valitsusi nende jõupingutustes rakendada üleilmsel tasandil võetud kohustusi ja meetmeid (näiteks G20 maksubaasi kahanemise ja kasumi ümberpaigutamise vastaste algatuste või Addis Abeba tegevuskava raames).

Koostööd mittetegevate maksujurisdiktsioonide ELi loetelu esitati esimest korda komisjoni 2016. aasta välisstrateegias kui vahend maksukuritarvitustest ja kõlvatust maksukonkurentsisist tulenevate välisriskidega tegelemiseks. Sestsaadik on sellest saanud võimas vahend hea maksuhaldustava edendamiseks rahvusvahelisel tasandil ning see on aidanud võidelda maksustamise vältimise ja maksudest kõrvalehoidmise vastu kogu maailmas. Nelja aasta jooksul alates loetellu kandmise menetluse algusest on hinnatud 95 jurisdiktsiooni kolme põhikriteeriumi alusel: maksustamise läbipaistvus, õiglane maksustamine ning OECD maksubaasi kahanemise ja kasumi ümberpaigutamise (BEPS) miinimumstandardite rakendamine. Kui leitakse, et jurisdiktsioon ei vasta ühele või mitmele nimetatud kriteeriumile, palutakse tal võtta kohustus lahendada probleemid kindlaksmääratud tähtaja jooksul.

2020. aasta alguseks oli kogu maailmas kaotatud üle 120 kahjuliku maksukorra⁸, mis oli otseselt seotud ELi loetellu kandmise menetlusega. Kümned kolmandad riigid olid samuti

⁸ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8603-2020-REV-1/en/pdf>

võtnud konkreetseid meetmeid oma maksustamise läbipaistvuse standardite parandamiseks kooskõlas ELi nõuetega. See tõstab hea maksuhaldustava taset kogu maailmas, loob rahvusvahelistele osalejatele võrdsed tingimused ja vähendab võimalusi maksukuritarvitusteks. Seega on ELi loetelust kasu väljaspool ELi piire, eelkõige arenguriikides, keda ebaseaduslikud rahavood ebaproportsionaalselt mõjutavad.

ELi loetellu kandmise menetlus on loonud ELi jaoks uue aluse, mille põhjal teha vastastikust huvi pakkuvates maksuküsimustes partnerriikidega koostööd kooskõlas ELi jõupingutustega edendada head üleilmset maksuhaldust. Dialoogil ja teavitustegevusel on siinkohal keskne tähtsus. Komisjoni talituste korrapärased arutelud jurisdiktsioonidega Euroopa välisteenistuse koordineerimisel on aidanud kümnetel jurisdiktsioonidel järgida nõutavaid standardeid. See uus maksuküsimustega tegelemise kanal on võimaldanud konstruktiivset dialoogi partnerriikidega tänapäeva kiires, üleilmastunud ja digitehnoloogiale üle läinud majanduses ning seda tuleks jätkata.

Neli aastat pärast uue loetellu kandmise menetluse alustamist usub komisjon, et on viimane aeg teha kokkuvõtte senistest kogemustest ja vaadata üle, kuidas see saaks püsida tõhus, õiglane ja uutele probleemidele vastav.

3 a) ELi loetelu geograafilise kohaldamisala läbivaatamine

Kui ELi loetellu kandmise menetlust 2016. aastal alustati, valisid ELi liikmesriigid välja jurisdiktsioonid, mida lisada selle kohaldamisalasse, tuginedes komisjoni välja töötatud objektiivsele näitajate tulemustabelile. Liikmesriigid lähtusid sellest tulemustabelist, et otsustada, milliseid jurisdiktsioone sõeluma hakatakse, võttes arvesse ka muid asjakohaseid tegureid, näiteks finantskeskuse kohalolek. Liikmesriigid otsustasid algusest peale jätta vähim arenenud riigid ELi loetellu kandmise menetlusest välja, kuna nende suutlikkus kriteeriume nõutava tähtaja jooksul täita on piiratud. Sarnastel põhjustel on finantskeskuseta arenguriikidele võimaldatud mõningat paindlikkust kriteeriumide ja tähtaegade osas, mida nad peavad järgima.

Pärast mitmeaastast praktilist kogemust ELi loetellu kandmise menetluse rakendamisel valitud jurisdiktsioonide suhtes on liikmesriigid väljendanud soovi loetelu geograafilise kohaldamisala läbi vaadata. Eelkõige soovivad nad tagada, et kõik riskivaldkonnad on hõlmatud ning et võrreldavaid jurisdiktsioone koheldakse ELi menetluse raames õiglaselt ja ühtlaselt.

Selle arutelu hõlbustamiseks ajakohastab komisjon 2020. aasta lõpuks algset tulemustabelit, mida kasutati selleks, et valida sõelumiseks välja kõige asjakohasemad jurisdiktsioonid. Uus tulemustabel kajastab kõige uuemaid andmeid ning maailmamajanduse ja maksupoliitika arengut. See sisaldab täiendavaid teabeallikaid, et anda terviklik ülevaade ELi majandus- ja finantssidemetest kolmandate riikidega. Lisaks võtab komisjon arvesse uut meetodikat suure riskiga kolmandate riikide kindlakstegemiseks rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise eesmärgil⁹, et tagada kahe loetellu kandmise menetluse vastastikune täiendus.

⁹ https://ec.europa.eu/info/files/200507-anti-money-laundering-terrorism-financing-action-plan-methodology_et

Tulemustabeli muutmine aitab ELi liikmesriikidel teha objektiivsete kriteeriumide alusel kindlaks täiendavad riigid, mida nad soovivad sõeluda, ning muudab menetluse ELi partnerite jaoks stabiilsemaks ja prognoositavamaks.

3 b) *ELi loetellu kandmise kriteeriumide läbivaatamine*

Arutus ELi loetelu geograafilise kohaldamisala üle tuleb arvesse võtta ka kriteeriume, millele valitud jurisdiktsioonid peavad vastama. ELi loetelu kohaldamisalasse praegu kuuluvate jurisdiktsioonide väljajätmine mõjutaks võrdseid tingimusi ja kahjustaks väga positiivset tööd, mida enamik neist jurisdiktsioonidest on juba teinud. Siiski tuleks kaaluda, kas ELi loetellu kandmise kriteeriume saaks kohaldada teatavate jurisdiktsioonide suhtes sihipärasemalt.

Senine ELi loetellu kandmise kogemus on näidanud, et teatavad jurisdiktsioonid, eelkõige arengumaadest partnerid, seisavad osa oma kohustuste täitmisel silmitsi suutlikkuse piirangutega. Tuleb arutada, kas kõik kriteeriumid on kõigi jurisdiktsioonide puhul asjakohased, lähtudes nende majandus- ja maksukeskkonna võimalikust riskist. Madala riskiga arengumaade puhul võiks olla võimalik kohaldada ainult kõige asjakohasemaid kriteeriume. Loetellu kandmise menetluse puhul on juba olemas pretsedent, sest finantskeskusetä arengumaad ei pea automaatse teabevahetuse kriteeriumit täitma. Teise võimalusena või lisaks sellele võib kohandada ELi loetelu tähtaegu riikide puhul, kelle suutlikkus on väga piiratud või kellel puuduvad finantskeskused, eesmärgiga võtta arvesse asjaomaste jurisdiktsioonide konkreetset olukorda.

Lisaks tuleks loetelu koostamisel kasutatavaid hea maksuhaldustava kriteeriume analüüsida üldisemalt, et tagada nende ajakohasus ja piisav ambitsioonikus. Esimese sammuna tuleks neid ajakohastada, et võtta arvesse viimaseid rahvusvahelisi arengusuundi maksustamise vältimise ja maksudest kõrvalhoidmise vastases võitluses, sealhulgas tegelike tulusaajate valdkonnas¹⁰, ning OECD maksubaasi kahanemise ja kasumi ümberpaigutamise miinimumstandardite rakendamist.

ELi loetellu kandmise kriteeriumide puhul tuleb arvesse võtta ka rahvusvahelisel tasandil peetavaid arutelusid digimajanduse maksustamise ja üleilmse maksureformi üle. See on eriti oluline, kui saavutatakse üleilmne konsensus minimaalse tegeliku maksustamise osas. Seda küsimust tuleks käsitleda koos juhendi tulevase reformiga, kui rahvusvahelise maksureformi arutelude tulemused on selgemad.

Samamoodi tuleks kriteeriumid läbi vaadata eesmärgiga tagada nende piisavalt laialdane kohaldamine, et hõlmata kõik riskid. Töö selles valdkonnas on juba alanud. Näiteks

¹⁰ Võttes asjakohaselt arvesse selles valdkonnas rahvusvahelisel tasandil tehtavat tööd. ELi rahapesu ja terrorismi rahastamise vastase võitluse loetellu kandmise protsessi raames, milles keskendutakse laiemalt tegelike tulusaajate aspektidele, võiks kehtestada rahvusvaheliste standarditega võrreldes täiendavaid nõudeid kooskõlas prioriteetidega, mida komisjon on rõhutanud tegevuskavas, mis käsitleb liidu terviklikku rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise poliitikat (vt https://ec.europa.eu/finance/docs/law/200507-anti-money-laundering-terrorism-financing-action-plan_en.pdf).

otsustasid liikmesriigid 2019. aastal vaadata läbi teatavad laiaulatuslikud maksuvabastused, millega võib kaasneda sama risk, et kohaldatakse soodustavaid maksukordi. Komisjon jätkab rahvusvahelise maksukeskkonna läbivaatamist, et teha kindlaks mis tahes uued äri- ja maksuplaneerimise tavad, mis võivad olla problemaatilised.

Lisaks on oluline jälgida tähelepanelikult jurisdiktsioone, mis on ELi loetellu kandmise menetluse raames juba kontrollitud ja heaks kiidetud. See tagab reformide tegeliku rakendamise ja selle, et põhimõtetest ei taganeta. Komisjon teeb seda järelevalvet ja annab sellest liikmesriikidele aru. Samuti kooskõlastab ta oma tegevuse OECDga, et tagada ELi ja rahvusvaheliste järelevalveprotsesside võimalikult suur kooskõla.

3 c) Läbipaistvuse ja aruandekohustuse suurendamine

ELi loetellu kandmise menetlus on loonud uue raamistiku ELi ja tema rahvusvaheliste partnerite vahelisteks korrapärasteks aruteludeks hea maksuhaldustava küsimustes. Komisjon on alati rõhutanud suurel määral vajadust dialoogi ja koostöö järele asjaomaste kolmandate riikidega. Viimase nelja aasta jooksul on olnud tuhandeid kontakte ja vahetusi tehnilisel, diplomaatilisel ja poliitilisel tasandil nii otse kui ka mitmepoolsete foorumite kaudu. See on aidanud selgitada ELi ootusi seoses hea maksuhaldustavaga kogu maailmas, võimaldades samal ajal ELil paremini mõista oma üleilmsete partnerite seisukohti hea maksuhaldustava küsimustes. Komisjon on pühendunud selle positiivse dialoogi edasisele tugevdamisele koostöös kõrge esindajaga. Seoses sellega teeb komisjon tööd, et korraldada igal aastal jurisdiktsioonide esindajate kohtumine, arutada ELi loetellu kandmise küsimusi ning jagada teavet ja parimaid tavasid.

Komisjon toetub ka kolmandate riikidega peetavale dialoogile, et teha kindlaks põhjendatud probleemid, millest ta teavitab liikmesriike, püüdes leida lahendusi. Näiteks tekitab paljude kolmandate riikide jaoks segadust ja ebakindlust jätkuv liikmesriikide maksuloetelude kasutamine paralleelselt ELi loetellu kandmise menetlusega. See kehtib eelkõige juhul, kui riiklikud kriteeriumid ja loetelu koostamise menetlused ei ole selgelt teatavaks tehtud või kui ELi loetellu kantud riikide ja riiklike loetelude vahel on erinevusi. On kaalukaid argumente nende ühtlustamiseks ELi loetellu kandmise menetlusega riikide puhul, keda on viimati nimetatud menetluse raames sõelutud, et tagada sidusus ning kolmandate riikide ja ettevõtjate jaoks selgus. Komisjon algatab selles küsimuses liikmesriikidega arutelu ja uurib, kuidas veelgi kooskõlastada jurisdiktsioonide loetellu kandmise lähenemisviisi eesmärgiga tagada, et EL ja selle liikmesriigid kohtlevad kolmandaid riike ühtselt.

Lisaks jätkab komisjon võimalikult suure läbipaistvuse ja aruandekohustuse edendamist ELi loetellu kandmise menetluses. Sellega seoses tuleks Euroopa Parlamenti korrapäraselt teavitada ELi loetellu kandmise menetluses toimunud arengust. Komisjon hoiab ka kodanikuühiskonda kursis hea maksuhaldustava platvormi raames, mis oli oluline ka ELi loetellu kandmise menetluse kasutuselevõtul.

3 d) Hea maksuhaldustava tugevdamine kolmandate riikidega sõlmitavates lepingutes ja kolmandate riikidega keskkonnamaksude teemal peetava dialoogi laiendamine

Teine oluline viis, kuidas EL edendab õiglust maksuküsimustes, on hea maksuhaldustava klausel asjaomastes rahvusvahelistes lepingutes kolmandate riikidega. Euroopa Parlament peab hea maksuhaldustava klauslit üheks ELi välispoliitika põhivahendiks¹¹ ning on korduvalt nõudnud selle süstemaatilist lisamist kõigisse asjaomastesse ELi lepingutesse kolmandate riikide ja piirkondadega. 2016. aasta välisstrateegias tegi komisjon ettepaneku standardset hea haldustava klauslit ajakohastada ja tugevdada, et viia see vastavusse uusimate rahvusvaheliste normidega. Liikmesriigid kiitsid uue teksti heaks 2018. aasta mais ja kinnitasid, et selline sõnastus tuleks lisada kõigisse asjaomastesse rahvusvahelistesse lepingutesse.

Pärast seda on komisjon käinud ajakohastatud klausli välja kõigis asjaomastes uutes ja pooleliolevates läbirääkimistes, millest mitu on edukalt lõpule jõudmas. Komisjon nõuab ka edaspidi hea maksuhaldustava klausli lisamist kõigis asjakohastes tulevastes läbirääkimistes rahvusvaheliste lepingute üle. Kui kolmas riik keeldub klausliga nõustumast või nõuab selle muutmist määral, mil see ei täida enam kavandatud eesmärki, peavad komisjon ja liikmesriigid kaaluma asjakohast reaktsiooni. Selliseid riike võiks kontrollida ELi loetelu koostamise raames.

Komisjon rõhutab kolmandate riikidega peetavas dialoogis ka „saastaja maksab“ põhimõtet, mis on sätestatud Euroopa Liidu toimimise lepingus ning millega kutsutakse üles hindama saastava või muu kahjustava tegevuse negatiivset välismõju. Võimalusi, kuidas keskkonnamaksud saavad aidata kaasa progressiivsematele ja jätkusuutlikumatele maksusüsteemidele ning õiglasemale ühiskonnale arengumaades, ei ole piisavalt uuritud. Paljudes arengumaades võib keskkonnamaksudest saadava tulu suurendamine vähendada ka riigi sõltuvust abist ja laenurahast ning hõlbustada riigisiseste vahendite kasutuselevõtmist avalike teenuste jaoks. Kuna keskkonnamaksudest on raskem kõrvale hoida kui näiteks äriühingu või üksikisiku tulumaksust, on neil ka potentsiaal tugevdada riigi aruandekohustust, parandada maksumoraali ja tõhustada eelarve juhtimist.

4. PAREMAD MEETMED HEA HALDUSTAVA TUGEVDAMISEKS

Jurisdiktsiooni loetellu kandmine peaks olema viimane abinõu, mida kasutatakse nende riikide puhul, kes keelduvad piisavalt tunnistamast või käsitlemast ELi tõstatatud probleeme oma maksusüsteemides. Kui jurisdiktsioon on aga loetellu juba kantud, peaksid sellel siiski olema tagajärjed, et tagada ELi loetelu tulemuslikkus.

Alates ELi loetelu koostamisest on vastumeetmed loetellu kantud jurisdiktsioonide suhtes välja töötatud kahest aspektist lähtudes. Esiteks võttis EL vastu rangemad sätted peamistes ELi rahastamisalastes õigusaktides¹², et vältida ELi vahendite kaudset investeerimist ELi loetellu kantud jurisdiktsioonidesse või nende jurisdiktsioonide kaudu suunamist. Lisaks on

¹¹ TAXE 3 raport, 26.3.2019.

¹² Nende hulka kuuluvad kehtiv ELi finantsmäärus, määrus (EL) 2017/1601, milles käsitletakse Euroopa Kestliku Arengu Fondi (EFSD), otsus 466/2014/EL välislaenu andmise volituse (ELM) kohta ja Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fondi käsitlev määrus (EL) 2015/1017 (EFSI).

ELi liikmesriigid leppinud kokku, et nad kohaldavad ELi loetellu kantud jurisdiktsioonide suhtes kooskõlastatult kaitsemeetmeid. ELi loeteluga seotud vastumeetmed tuleks korrapäraselt läbi vaadata, et tagada nende võimalikult suur hoiatav mõju ja tulemuslikkus.

4 a) Hea maksuhaldustava edendamine ELi vahendite kaudu

Nagu teatati 2016. aasta välisstrateegias, lõi EL õiguslikult siduva seose hea maksuhaldustava standardite ja ELi vahendite kasutamise vahel. See kajastub peamistes õigusaktides¹³, mis ei luba ELi rahaliste vahenditega toetada projekte, mis aitavad kaasa maksustamise vältimisele. Lisaks ei võimalda õigusraamistik kasutada finantsinstrumentide ja eelarvetagatiste puhul jurisdiktsioone, mis on kantud ELi maksualasesse musta nimekirja või ELi loetellu, mis sisaldab suure riskiga kolmandaid riike seoses rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamisega. Samas kui projekti viiakse füüsiliselt ellu mõnes sellises jurisdiktsioonis, võib siiski lubada rahastamist, et täita arengu- ja kestlikkuseesmärke.

Komisjon on andnud suuniseid¹⁴ ka ELi rakenduspartneritele ja kutsunud neid üles tagama, et nende sisepoliitika võimaldaks neil rakendada ELi vahendeid kooskõlas ELi uute maksunõuetega. Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengupank (EBRD) ning Euroopa Investeerimispank (EIP) grupp on avaldanud asutusesisesed tegevuspõhimõtted, et võtta arvesse hiljutisi rahvusvahelisi maksusuundumusi¹⁵. Rahvusvahelisel tasandil võetud meetmete ja ELi vahendite kasutamise rangemate eeskirjade tõttu on mitmed rahvusvahelised finantseerimisasutused ja riiklikud asutused tõhustanud oma hoolsuskohustuse kontrolli. See omakorda julgustab turuosalisi loobuma skeemidest koostööd mittetegevates jurisdiktsioonides ja pöörama suuremat tähelepanu maksustamise vältimise riskidele.

Nende eeskirjade senise kohaldamise põhjal leiab komisjon, et neid võiks kasutada laiemalt, et tugevdada hea maksuhaldustava põhimõtteid. ELi liikmesriigid peaksid oma vahendite kasutamisel tegema ELiga samu jõupingutusi. Komisjon kutsub liikmesriike, kes ei ole seda veel teinud, tungivalt üles kajastama ELi nõudeid oma riiklikus rahastamispoliitikas ning oma tugipankade ja arenguagentuuride vastavuseeskirjades. Sel viisil ei suunataks ELi või selle liikmesriikide vahendeid loetellu kantud jurisdiktsioonide üksuste kaudu ega kaasataks neid maksustamise vältimise skeemidesse. See suurendaks ELi kaalu ja usaldusväärsust hea maksuhaldustava standardite edendamisel rahvusvahelisel tasandil.

Samadest põhimõtetest lähtudes esitas komisjon soovitus¹⁶, mille kohaselt peaksid liikmesriigid muutma ettevõtjatele antava rahalise toetuse sõltuvaks sidemete puudumisest nende ettevõtjate ja jurisdiktsioonide vahel, mis on kantud maksualast koostööd mittetegevate

¹³ Finantsmäärus, Euroopa Kestliku Arengu Fond (EFSD), Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fond (EFSI) ja välislaenu andmise volitus (ELM).

¹⁴ Komisjoni teatis uute maksustamise vältimise vastaste nõuete kohta ELi õigusaktides, millega reguleeritakse eelkõige rahastamis- ja investeerimistoiminguid (C(2018)1756, 18.3.2018).

¹⁵ Vt „[EBRD klientide tegevuskoht](#)“ ja „[EIP grupi poliitika vähereguleeritud, läbipaistmatute ja koostööst keelduvate jurisdiktsioonide suhtes](#)“ (2019).

¹⁶ C(2020) 4885 final.

jurisdiktsioonide ELi loetellu, eesmärgiga tagada, et liikmesriikide suuri jõupingutusi majanduse taastamise toetamiseks tehakse viisil, mis on kooskõlas vajadusega tagada rahvusvaheline õiglane maksustamine.

Komisjon algatab tõenäoliselt 2020. aasta lõpuks arutelu liikmesriikidega, et uurida võimalusi, kuidas saavutada ELi ja riiklike rahastamispoliitikate selline kooskõlastatus. Sellega seoses kaalub komisjon ka seda, kas ELi ja liikmesriikide rahaliste vahendite ja liikmesriikide kaitsemeetmete kasutamist on võimalik paremini kooskõlastada, et koondada mõju koostööd mittetegevatele jurisdiktsioonidele.

Teise sammuna kaalub komisjon ELi tasandil saadud kogemustele tuginedes, kuidas kaasata teisi rahvusvahelisi rahastajaid, et ära hoida maksustamise vältimist kõigi avaliku sektori vahendite kasutamisel. Komisjon esitab 2022. aasta keskpaigaks aruande ELi-sisese kooskõlastamise kohta ning kaalub seejärel võimalusi parimate tavade edendamiseks laiemal rahvusvahelisel tasandil.

Samal ajal jätkab komisjon tihedat dialoogi rahvusvaheliste finantseerimisasutuste ja teiste rakenduspartneritega, et vaadata läbi, kuidas uued ELi nõuded on nende tööd ja protsesse mõjutanud. Eelkõige kaalub komisjon, kas suuniseid on vaja selgitada või ajakohastada. Rakendamise sujuvamaks muutmiseks, parimate tavade kindlakstegemiseks ja võrdsete võimaluste edendamiseks algatab komisjon enne 2020. aasta lõppu sel teemal arutelud ELi rakenduspartneritega. Nende arutelude põhjal esitab komisjon alates 2022. aastast Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande, mis sisaldab vajaduse korral selgitusi ja lahendusi konkreetsetes küsimustes.

4 b) Kaitsemeetmete tugevdamine koostööd mittetegevate jurisdiktsioonide suhtes

Lisaks ELi vahendeid käsitlevate rangemate sätete rakendamisele on komisjon järjekindlalt kutsunud liikmesriike üles kohaldama ELi loetellu kantud riikide suhtes tugevaid, hoiatavaid ja kooskõlastatud kaitsemeetmeid. Ühine lähenemisviis kaitsemeetmetele on oluline selleks, et tagada ELi loetelu tegelik mõju ning saavutada selgus ja kindlus kolmandate riikide ja investorite jaoks. 2017. aasta detsembris astusid liikmesriigid esimesed sammud kooskõlastamise suunas, leppides kokku teatavates haldusmeetmetes, nagu sagedasemad auditid, mida tehakse ELi loetellu kantud riikide äriühingute ja investorite suhtes¹⁷. Selle täienduseks leppisid liikmesriigid 2019. aasta detsembris kokku kaitsemeetmetes, mida kohaldada ELi loetellu kantud riikide suhtes¹⁸. Liikmesriigid hakkavad neid kaitsemeetmeid kohaldama 2021. aastal ja nad leppisid kokku, et hindavad vajadust täiendava kooskõlastamise järele 2022. aastal.

¹⁷ Vt nõukogu järelduste (maksualast koostööd mittetegevate jurisdiktsioonide ELi loetelu kohta) III lisa (<https://www.consilium.europa.eu/media/31945/st15429en17.pdf>).

¹⁸ Vt käitumisjuhendi töörühma (äriühingute maksustamine) poolt nõukogule esitatud aruande IV lisa (<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-14114-2019-INIT/en/pdf>).

Selline kooskõlastatud lähenemisviis on samm õiges suunas, kuid ei ole piisavalt ambitsioonikas. Eelkõige võib asjaolu, et liikmesriigid võivad valida, milliseid ja kui palju meetmeid kohaldada, kaasa tuua ebahütlase olukorra kogu ühtsel turul. See ei pruugi lahendada ettevõtjate muresid seoses õiguskindluse ja halduskoormusega. Samuti võib see võimaldada teatavatel maksumaksjatel ära kasutada ebakõlasid liikmesriikide meetmete vahel, et jätkata maksustamata kasumi ümberpaigutamist ühtselt turult välja.

Komisjon jälgib olukorda hoolikalt, kui liikmesriigid hakkavad kokkulepitud kaitsemeetmeid kohaldama, ning hindab neid meetmeid. Kui nendel meetmetel põhinev lähenemisviis ei ole eespool nimetatud 2022. aasta hinnangu alusel piisavalt tõhus, kaalub komisjon seadusandlikku ettepanekut kooskõlastatud kaitsemeetmete kohta. See võimaldaks ELil saavutada ELi loetelu tegelik mõjususe ja tagaks tõeliselt kooskõlastatud poliitika ELi loetellu kantud riikide suhtes.

5. PARTNERRIIKIDE TOETAMINE HEA MAKSUHALDUSTAVA VALDKONNAS

ELi hea maksuhaldustava tegevuskava ulatub maksupoliitika probleemidest kaugemale. EL kui maailma suurim arenguabi andja ja ülemaailmse halduse toetaja on teadlik hea haldustava tähtsusest arengumaadest partnerite jaoks.

Piisava tulu saamine on paljude arengumaade jaoks endiselt keeruline. Rohkem kui kolmandiku Aafrika riikide maksude suhe SKPse on alla 15 %, ¹⁹ mida peetakse minimaalseks, et võimaldada põhiliste sotsiaalteenuste osutamist. Arenguriikides sõltub tulu äriühingu tulumaksust peaaegu kaks korda rohkem kui arenenud riikides ²⁰. Seega mõjutavad arenguriike maksupettuse, maksudest kõrvalehoidmise ja maksustamise vältimise probleemid palju tugevamini. Samamoodi saavad nad tõenäoliselt kasu ELi ja rahvusvahelistest jõupingutustest, mille eesmärk on muuta üleilmsed standardid rangemaks ja ohjeldada agressiivset maksuplaneerimist kogu maailmas.

2016. aasta välisstrateegias rõhutati vajadust suurema sidususe järele ELi maksupoliitika ja tema rahvusvaheliste arengueesmärkide vahel. Komisjon esitas algatuse „Kogu rohkem, kuluta paremini“ ²¹ kaudu selged meetmed, et aidata partnerriikidel parandada ja kaitsta oma maksubaasi, koguda jätkusuutlikke tulusid ja suurendada valitsemissektori kulutuste tõhusust. Sellest ajast alates on EL toetanud partnerriike, et parandada nende riigisiseste vahendite kogumist ning rakendada õiglasi, läbipaistvaid ja tõhusaid maksusüsteeme. See on kooskõlas ELi kohustustega, mille ta võttis Addis Abeba maksualgatuse ²² raames, milles ta lubas suurendada nii tehnilist kui ka rahalist toetust riigisiseste tulude kogumiseks arengumaades.

¹⁹ Vastavalt OECD tulustatistikale.

²⁰ Äriühingu tulumaks moodustab madala ja keskmise sissetulekuga riikides 16 % kogu maksutulust, arenenud riikides aga 8 %.

²¹ https://ec.europa.eu/international-partnerships/system/files/swd-collect-more-spend-better_en.pdf

²² Addis Abeba tegevuskava raames tehtud erialgatus, mis keskendus arenguabi suurendamisele maksusuutlikkuse tugevdamiseks ja poliitikavaldkondade arengusidususe edendamisele. Vaata: <http://www.addistaxinitiative.net/>.

EL on kooskõlas oma kohustustega graafikus, et kahekordistada arenguriikidele antavat toetust riigisiseste ressursside kogumise valdkonnas. Alates 2015. aastast on komisjon pidevalt suurendanud toetust selles valdkonnas ja oli 2019. aastal täitnud ligikaudu 1000 miljoni euro ulatuses kulukohustusi, ning on kaasrahanud vahendit,²³ millega toetatakse muu hulgas 94 maksuhalduri reforme kogu maailmas. Kahepoolsed eelarvetoetused hõlmavad üha enam abi riigisiseste tulude kogumiseks ja hea maksuhaldustava standardite rakendamiseks. See rahaline ja tehniline toetus on jätkuvalt väga oluline, et aidata piiratud haldus- ja finantssuutlikkusega riike, ning EL jätkab sellesse valdkonda suurte investeeringute tegemist.

Lisaks on komisjon analüüsinud liikmesriikide ja arengumaade, eelkõige kõige vaesemate riikide vahel sõlmitud topeltmaksustamise vältimise lepingute võimalikku ülekanduvat mõju. Komisjon töötas välja vahendid,²⁴ mida liikmesriigid võiksid arvesse võtta arenguriikidega topeltmaksustamise vältimise lepingute üle peetavatel läbirääkimistel, et toetada nende riigisiseste tulude kogumist. Ülekanduva mõju küsimust käsitleti üksikasjalikult hea maksuhaldustava platvormi raames ja komisjon korraldas 2018. aastal sellel teemal ekspertide tasandil seminari. Selle küsimusega jätkatakse tööd hea maksuhaldustava platvormi uute volituste raames.

5 a) Partnerluse ja koostöö tugevdamine rahvusvahelisel tasandil

Kestliku arengu eesmärkide²⁵ rakendamise tegevuskümnendi algusega on hea maksuhaldustava endiselt oluline küsimus, millega peavad tegelema kõik riigid. See on kooskõlas ka poliitikavaldkondade arengusidususe põhimõttega. Seepärast on komisjon kindlalt otsustanud anda veelgi suurema tõuke hea maksuhaldustava meetmete ja algatustele, mille eesmärk on hoogustada riigisiseste tulude kogumist ELi arenguriikidest partnerite seas.

Addis Abeba maksualgatus pidi lõppema 2020. aastal. Sellele algatusele allakirjutanud nõustusid siiski tööd pikendama, võttes arvesse positiivset panust, mida see võib anda riikide pikaajalisse kestlikku arengusse. Komisjon aitab aktiivselt kaasa Addis Abeba maksualgatuse järgmise, 2020. aasta järgse tööetapi kava väljatöötamisele. Ta on kindlalt veendunud, et selles valdkonnas tehtav töö peaks olema täielikult kooskõlas kestliku arengu eesmärkidega ning et riigisiseste tulude kogumise toetamiseks rahvusvahelisel tasandil tehtavat tööd tuleks kiirendada.

EL ei saa hea maksuhaldustava ja selle arengumaades rakendamise nimel töötada üksinda. Tõhusa abi ja toetuse kooskõlastamiseks on oluline tihe koostöö OECD, ÜRO, IMFi ja teiste rahvusvaheliste osalejatega. Näiteks integreeritud riigisisest rahastamisraamistikud, milles määratakse kindlaks, kuidas iga riigi kestliku arengu strateegiat rahastatakse kõigist rahastamisallikatest (avalik/erasektor, riigisisene/rahvusvaheline), oleksid ideaalne raamistik,

²³ Maksuhalduse diagnostiline hindamisvahend (TADAT).

²⁴ https://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/toolbox_dtas_spill_overs_en.pdf

²⁵ <https://www.un.org/sustainabledevelopment/decade-of-action/>

et arutada, kuidas rahastamist kõige paremini suunata. Samuti julgustab ja toetab komisjon jätkuvalt liikmesriike maksuküsimustes tehnilise oskusteabe pakkumisel ELi arengumaadest partneritele selliste olemasolevate ELi vahendite kaudu nagu mestimine ning tehnilise abi ja teabevahetuse vahend (TAIEX).

5 b) Arengumaade integreerimine üleilmsesse maksuraamistikku

Jõupingutused, mida EL teeb, et aidata arenguriikidel võidelda maksukuritarvituste vastu ja koguda riigisiseseid tulusid, saavad olla tulemuslikud üksnes siis, kui jurisdiktsioonides endis valitseb tugev isevastutuse tunne. Ülemaailmne töö hea haldustava parandamiseks nõuab täielikult kaasavat ja koostööl põhinevat ülemaailmset lähenemisviisi. Seetõttu on EL aktiivselt toetanud arengumaade osalemist rahvusvahelistel maksufoorumitel, kus kehtestatakse standardid ja viiakse läbi vastastikused ekspordihinnangud.

ELi loetellu kandmise menetluse kaudu julgustati kõiki riike ühinema OECD maksubaasi kahanemise ja kasumi ümberpaigutamise kaasava raamistikuga ning läbipaistvuse ja teabevahetuse ülemaailmse foorumiga. Nendel foorumitel või muudes organisatsioonides osalejatena on arengumaadel sõnaõigus, kui kehtestatakse uusi ülemaailmseid standardeid ja viiakse läbi vastastikuseid ekspordihinnanguid. EL rahastas ka rahvusvaheliste organisatsioonide kaudu tehnilise abi andmist arengumaadele kokkulepitud hea maksuhaldustava standardite rakendamiseks. See hõlmas näiteks 2 miljoni euro eraldamist 2019. aasta üleilmsel foorumile, et aidata arengumaadel parandada maksude läbipaistvuse meetmeid. Komisjon toetab jätkuvalt arengumaade aktiivset osalemist nendes organites ning töötab selle nimel, et tagada sihipärasem abi²⁶ ja tõhusam poliitiline dialoog eesmärgiga toetada nende riigisiseste tulude kogumist.

5 c) Poliitilise tegevuskava laiendamine

Komisjon kaalub koostöös kõrge esindajaga ka seda, kuidas integreerida laiemad maksuprioriteedid ELi suhetesse arengumaadega. Kuigi teatavad poliitilised prioriteedid ei ole hea maksuhaldustavaga otseselt seotud, on need väga asjakohased jätkusuutlikumate, tugevamate ja tulevikukindlamate maksusüsteemide toetamisel arengumaades. Eelkõige puudutab see keskkonnahoidlikku maksustamist, digimajanduse maksustamist ja võimalikke rahvusvahelisi äriühingu tulumaksu reforme. Riike tuleks julgustada jätkama kestlikku maksukoormuse nihet, mis tuleb tagada laiemate maksureformipakettide raames, et vältida sageli juba niigi suure ühiskondliku ebavõrdsuse suurenemise ohtu.

Arvesse tuleb võtta ka seost kolmandate riikide kaubanduspoliitika ja tuluprioriteetide ning muude poliitikavaldkondade vahel. Näiteks tuleks toetada arenguriike alternatiivsete jätkusuutlike maksutulude kindlakstegemisel, et kompenseerida tollimaksutulude vähenemist, mis võib tuleneda nende paremast integreerimisest piirkondlikku ja rahvusvahelisse majandusse, sealhulgas vastavast tariifide alandamisest. EL peaks aitama neid arengumaid, kes soovivad vähendada ettevõtlustõkkeid ja tollimakse, tehes kindlaks alternatiivsed

²⁶ Komisjon koos mitme ELi liikmesriigi ja teiste rahvusvaheliste rahastajatega toetab ja ühtlustab OECD ülemaailmset suhete ja arengu programmi. Vaata: <https://www.oecd.org/ctp/tax-global/>

jätksuutlikud tulud ning parandades haldusjuhtimist tolli ja maksustamise valdkonnas. See võib hõlmata keskkonnamakse, millest paljudest on põhimõtteliselt raskem kõrvale hoida ja mille eesmärk on toetada kestlikku arengut. EL on juba andnud nendes valdkondades toetust ning jätkab panustamist riikide jõupingutustesse viia nende õiguskeskkond kooskõlla rahvusvaheliste normidega, kui kolmandad riigid seda taotleavad ja viisil, mis sobib kolmandatele riikidele kõige paremini.

Komisjon võtab järelmeetmeid seoses ettepanekuga uue naabruspoliitika, arengu- ja rahvusvahelise koostöö rahastamisvahendi kohta²⁷, millega nähakse ette, et „[p]artnerriikide kehtestatud maksud, tollimaksud ja muud lõivud võivad olla [...] rahastamiskõlblikud“.

Eespool nimetatud meetmete edendamisel kohaldatakse terviklikku ja valdkondadevahelist poliitilist lähenemisviisi kooskõlas poliitikavaldkondade arengusidususe põhimõttega.

6. KOKKUVÕTE

Õiglase maksustamine ja hea maksuhaldustava – nii ELis kui ka väljaspool – jäävad lähiaastatel komisjoni töö peamiseks eesmärkideks. Käesolev teatis vastab Euroopa Parlamendi, nõukogu ja kodanikuühiskonna nõudmistele vaadata läbi ELi meetmed, et tagada hea haldustava, aus konkurents ja võrdsed tingimused ühtsel turul ja kogu maailmas. Samuti tunnustatakse selles, et maksustamisel on oluline roll kestliku arengu tegevuskava 2030 rakendamisel.

Käesolevas teatises esitatud meetmed võivad aidata tõsta õiglase maksustamise taset ELis ja edendada õiglasema rahvusvahelise maksukeskkonna kujunemist. Komisjon kutsub nõukogu üles omistama esitatud meetmetele suurt poliitilist tähtsust ja aitama kaasa nende rakendamisele.

²⁷ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=COM%3A2018%3A460%3AFIN>